

Vallpalou

GÈNESI 2015

Gènesi

Vall Palou - Vista general - 2015

Vallpalou

GÈNESI

Gènesi aplega una bona part de l'obra realitzada per Vall Palou durant els dos anys darrers: gofrats, litografies i les xilografies del llibre d'artista *Sobre amor*, amb sis poemes de Vicenç Altaió. Cal entendre aquesta gènesi en un doble sentit: les peces exposades representen un nou tombant en la creació de l'artista i, alhora, conviden a ésser interpretades com una correspondència plàstica dels fenòmens físics, químics i biològics que han donat temps i espai a l'Univers.

Els gofrats, sota el títol de "Germen", encadenen sis moments de l'expansió de l'univers, com a testimoni de les graduals naixences que conformen el cosmos. El *big bang* (o, més ben dit, l'expansió), amb el seu procés llarg i continuat de caos i ordre, dóna lloc a les sis litografies de "Radiacions", que ressegueixen el pas de l'energia a la matèria fins a fer-ne memòria. Per contrast, la litografia "L'ull del blau", que tanca l'exposició, es demana el nostre lloc en el món des d'una figuració gairebé naturalista. La geometria de la sala concedeix el centre a *Sobre amor*, els dos únics exemplars del llibre fet ensem per Vall Palou i Vicenç Altaió; m'abellix veure-hi un senyal d'allò que tal vegada ens justifica com a éssers humans al bell mig de tantes galàxies i partícules.

Els coneixedors de la trajectòria artística de Vall Palou se sorprendran possiblement de la prioritat que l'obra recent atorga a tècniques força allunyades de les seves constants com a pintora. Ha prescindit de la texturació compacta tan característica dels seus quadres, s'ha estat de barrejar-hi molts de colors, ha exclòs l'atracció tàctil de les nombroses capes amb què, quasi obsessivament, omple i amaga la tela. Els gofrats, les litografies i les xilografies obligaven a un procés de despulament i essencialisme que implicaven, si us plau per força, una nova perspectiva i un cert canvi estilístic.

La nova perspectiva, però, no contradiu el principi que regeix tota la creació de Vall Palou. En cap cas, el seu art accepta la coacció d'un límit; vet aquí el perquè la seva pintura ha defugit sempre qualsevol dependència dels líndars del dibuix i el perquè refusa d'antuvi tota subordinació a un motiu inicial. Es tracta d'una obra que declara la plena autonomia del llenguatge plàstic, amatent tan sols a les transformacions del treball -entès com una feina pacient i no pas com el traç d'un gest espontani- i a l'exploració de les combinacions dels colors, les textures, les matèries... sense cap entrebanc ni frontera.

A més, l'ús de diverses tècniques de gravat no implica, en aquesta exposició, el desig de multiplicar l'obra, de fer-ne un nombre determinat de còpies. Ben altrament al que ha estat costum entre molts artistes d'ençà de l'expressionisme abstracte o, més endavant, del pop-art, Vall Palou opta per crear un sol original. Cada gofrat, cada litografia, cada xilografia són

el resultat d'un esforç únic i irrepetible. Cal interpretar-ho com una altra prova de l'actitud estètica de la lleidatana, fidel a una concepció de l'art com a fet singular, que ha de superar el temps immediat per a ser reconegut pel judici de les properes generacions.

En analitzar la reproductibilitat tècnica que caracteritza el món contemporani, Walter Benjamin ja parava atenció en la impossibilitat d'una reproducció perfecta. És cert que la fotografia i el cinema van canviar la definició d'art, però l'aura de la peça única, el prestigi de la recepció individual i la importància de tot moment creador han sobreviscut, malgrat la fidelitat a l'obra matriu de la tecnologia actual. Vall Palou comparteix l'opinió dels qui exigeixen l'originalitat de cada acte artístic.

Les consecucions de l'aventura creadora de la lleidatana no volen pas amagar, d'altra banda, el camí que l'artista recorre: si en altres èpoques les taques s'inserien a manera de signes del resultat final, a hores d'ara són les arrugues les que ens parlen del diàleg actiu amb el suport. El procés recull i no elimina, ja que, al cap i a la fi, el que interessa és doble, tant el desenvolupament com, sobretot, el punt d'arribada: una aventura, una exploració, una especulació artística, sense estacions i sense mapa de carreteres.

Per tot plegat, davant de l'obra de Vall Palou, hom no pot fer altra cosa que una lectura metafòrica, lectura que, vulguis no vulguis, trairà el llenguatge plàstic en la mesura que hi mira d'encabir una interpretació verbal i, per tant, racionalitzadora. És un problema general de la crítica d'art, però, en casos com el de l'autora lleidatana, el comentari assoleix una condició més transgressora, atesa la llunyania entre l'itinerari de l'artista i el curs o discurs del seu espectador. Cal, doncs, demanar disculpes perquè aquesta glossa deixi de banda moltes altres possibilitats explicatives.

Les litografies de "Radiacions" repassen l'expansió de l'univers, des d'aquella confusió inicial que, segons la Bíblia, encara no havia destriat la llum de la tenebra. La primera de la sèrie presenta el garbuix desgavellat de l'energia còsmica, el no-temps i el no-espai primigenis, abans de l'efusió que una pèrdua sobtada de temperatura i de densitat provocà. En la linealitat cronològica amb què les observem, la segona i la tercera peces palesen sengles moments de l'esclat o emissió, allò que només s'anunciava a l'anterior. Aquella mena de barrinada escamparà així, en un informe camp de batalla, les forces nuclears, la gravetat i l'electromagnetisme.

De la bajoca cada cop més immensa, se n'esgranaran fusions termonuclears. Podem entendre la quarta litografia com una instantània de l'ordre i el caos fugissers de l'univers mil

Vallpalou

milions d'anys després del *big bang*. Hi contemplem, equilibri inestable fruit d'un nombre quasi infinit de radiacions, el rar laberint de les galàxies i les estrelles. En un dels minúsculs grans, naixerà l'aigua, val a dir, la vida, tal com es fa palès a la cinquena peça, on ja pul·lulen i dialoguen una bona colla d'éssers. Clou la suite la reflexió cal·ligràfica de l'ésser humà, que ho viu entre l'admiració i l'angoixa i que ho recorda per mitjà de l'escriptura o, generalitzant, dels trets de l'art.

Si és possible d'establir el paral·lisme, resseguim gràcies a "Radiacions" el que Yuval Noah Harari sintetitza sobre la història de l'Univers, una història de gairebé catorze mil milions d'anys originada per la implosió d'una bombolla minúscula. Sorgiren la matèria, l'espai i el temps, allò que anomenem física. Més endavant, l'energia i la matèria varen començar a unir-se i a combinar-se: no serà cap altre l'objecte de la química, que estudia els àtoms, les molècules i les seves interaccions. Encara, més endavant i en un raconet quasi invisible de l'Univers, el nostre planeta, hi sorgirà la vida. La Terra es transformarà de mica en mica, amb una complexitat creixent, fins que la natura origini la cultura: de l'existència dels éssers a la seva comprensió -la biologia i, a la llarga, la història.

D'aquella efusió d'energies i matèries, que recorre amunt i avall el temps i l'espai, en brotà, doncs, tota la pluralitat dels organismes i el cicle de la nostra natura. No és que Vall Palou remarqui gaire el paper de l'aigua en aquest naixement, en esguard de la majoria d'interpretacions científiques, filosòfiques i fins i tot mitològiques. L'artista ha aprofundit en allò essencial de l'existència i, en conseqüència, els gofrats de "Germen" -que cal situar al bell mig de **Gènesi** i en estret, recíproc lligam amb "Radiacions"- se cenyeixen a la vessant tel·lúrica. Més particularment, se centren en el desenvolupament de la vida al nostre planeta. Ho fan, però, parant l'atenció en l'espai: la ratlla negra que dóna solidesa i estableix ben clara la dualitat entre el cel i la terra.

Amb tot, l'obra de Vall Palou no hi recalca el que aquell, el cel, té de llum i claror i aquesta, la terra, d'ombra i foscor. Tampoc fa esment de la masculinitat, Urà, i la feminitat, Gea, o dels maldecaps que, segles a venir, l'ésser humà patirà en les seves difícils relacions amb els déus. Cap simbolització per mitjà de l'ou trencat per Pangu de la mitologia xinesa, o de la serp còsmica del bramisme, ni cap esment de l'ocell Apep, d'Horus i les divinitats egípcies, li són necessaris: Vall Palou sempre crea sense cercar el suport de referents culturals, religiosos o filosòfics. Els entrellequem si de cas com un ingredient paït molt abans de la creació de la peça o els hi afegim per ventura en la interpretació ulterior.

De fet, la visió de "Germen" i, doncs, de Vall Palou és essencialment biològica. Per això, no pot estranyar que "Germen" ofereixi una sintaxi més concatenada i una disposició d'elements sinó més simple, almenys més nua, de la realitat, que no pas "Radiacions". L'horitzontalitat i la verticalitat es manifesten prou clarament, i tot tendeix a explicar-se segons ja ens havien ensenyat Lamarck i Darwin, però també Wallace i de Vries. La naixença de la vida no deixa de ser una victòria de l'ordre sobre el caos, encara que, fet i fet, hagi estat el resultat d'un magma en conflicte.

Per comparació amb el que "Radiacions" ens mostra, els gofrats de "Germen" palesen el ba-

tec més pausat de la Terra, per molt que tant la seva existència com la de l'Univers sencer necessitin l'embolcall sense límits de la buidor. No gosaria apel·lar a l'*harmonia mundi*, però hi ha, a "Germen", uns acords més compassats, una nitidesa que no neguiteja la mirada. Al contrari, l'amplària del continent i la disposició del contingut fan que els ulls reposin en el tot i el no-res ben fora del conflicte originari.

Ni que sigui perquè partim inevitablement de la nostra condició humana, cal subratllar el lloc axial que "Germen" ocupa en la disposició de **Gènesi**. Per mitjà de l'aparellament de les peces i la col·locació en un bloc autònom, s'hi emfatitza la diversitat i al mateix temps la unitat de la perquisició, fins a raure en l'ésser humà. Així, el cinquè i el sisé gofrats estableixen una interlocució més particular amb la litografia "L'ull del blau", que tanca l'exposició. Malgrat això, no s'allunyen de les al·lusions més universals de la sèrie de "Radiacions", si bé les cenyeixen a la nostra realitat i a la nostra espècie.

Bo i cercant l'ajuda d'autoritats en el coneixement cosmogònic, topo amb unes afirmacions d'Albansur que escauen d'allò més a la concepció de Vall Palou: de la mateixa manera que els planetes, "les generacions i les alteracions de les coses de la Terra mai no tenen aturador" (*Introductorium in Astronomiam*), ans segueixen una línia evolutiva que admet la deriva genètica i, tal vegada, la influència de l'atzar. Tant "Radiacions" com "Germen" posen de manifest el dinamisme canviant de l'Univers i de la Terra, encara que només en puguin plasmar alguns instants.

Els dos primers gofrats de "Germen" remetent a la vida primigènica. Ens hi afiguem organismes unicel·lulars (bacteris, protozoos...) o fissions cromosòmiques d'una complexitat encara ben escassa. És possible que les dues peces següents reforcin la diversitat i la multiplicitat de l'evolució, perquè hi sabem trobar la combinació corpuscular. Per fi, la parella de gravats damunt paper que tanquen la sèrie ens oferiran, l'un, el darrer estadi de la linealitat i la circularitat de l'existència, i, l'altre, la vigoria humil d'una branca, com a metonímia i símbol de la vivor vegetal: tant les marques de l'itinerari humà com les empremtes de tota mena i casta d'éssers. El cicle de l'oxigen. El cicle del carboni. La fotosíntesi. La respiració.

Recorden, aquests gofrats amb la ratlla negra feta amb xilografia, la tècnica acurada dels cal·lígrafs xinesos, mestres en el gest de l'escriptura i amos de les proporcions entre els signes i el no-res. Vall Palou hi coincideix segurament en la cerca d'equilibri i, fins i tot, s'hi agermana per la serenor de la seva mirada. És cert que no deixa cap esclatxa existencialista o pessimista en aquesta visió global de la vida a la Terra. L'hem d'anar a trobar, una tal fissura, en el capítol últim de **Gènesi**: la litografia "L'ull del blau" s'emparenta molt més estretament amb la creació habitual de l'artista i, doncs, comunica -ara sí- els dubtes, els neguits, les obsessions característics de la pintura seva.

Només en la foscor hom pot entreveure la llum. Palpem en la insistència, en l'obsessió que omple de traços la peça, la recerca impossible de la calma. La tranquil·litat no seria sinó la font amagada o, qui sap, el repòs fóra potser un glopet, un xarrup d'aigua fresca. S'aturarien llavors el camí dels astres i el pas inexorable del nostre temps. Però en l'atapeïment de

"L'ull del blau" -i, sobretot, per mor de les escasses clarianes circulars del seu bosc tofuf-, se'm fa avinent la impossibilitat del desig: on s'oculta la flor blava?

Inútilment ja l'havia buscada el romàntic Novalis, no debades va escriure *Himne a la Nit*. "L'ull del blau" culmina **Gènesi** aportant-hi el testimoniatge de l'angúnia i la inquietud humanes, el fruit d'un examinar a les palpentes. Contemplem una i altra vegada la tenebra. Per això, amb mots del poeta alemany, "encara més celestials que totes les seves estrelles guspirejants ens semblen els interminables ulls que la interminable Nit obre en nosaltres". Són els ulls que miren la pregonesa inextricable de l'univers i del món. De la nostra poquedat estant, el "Germen" i les "Radiacions".

Energia i matèria, caos i memòria, no-res i vida, absència de temps (o d'espai) i presència d'espai (o de temps). L'espessor de les nostres cabòries poc enfonya les immensitats, desèrtiques, del tot i el no-res. No hi pot pas haver un acord ben compassat entre la nostra petitesa i el que tendeix a la infinitud, però, si la casualitat fonamenta la causalitat, hem d'anar a raure a la columna vertebral de la sala, a la vitrina on s'exposen els dos exemplars de *Sobre amor*, xilografies de Vall Palou i poemes de Vicenç Altaió.

Badar les fustes que fan de cobertes a *Sobre amor* invita a una lectura més aviat tàctil, a un acostament de les pells. Fidel als seus criteris, Vall Palou no hi vol dissimular la dificultat de l'ofici: per exemple, l'enquadernació i la possibilitat de fullejar el llibre, les grandàries un xic distintes pel fet de sotmetre els gravats a les altes temperatures, el resultat de la pressió sobre el paper... testimonien la tasca pulcra, primmirada de l'artista artesà. I és que, com els clàssics sostenien, *l'ingenium* no pot prescindir de *l'ars*: mai la creació pot prescindir de la tècnica.

Ultra això, la creació exigeix, o almenys demana, un fil conceptual conductor, que garanteixi el resultat final o que expliqui a posteriori el procés. En això radica la vertadera originalitat. Dues veus, dos codis distints s'han de conjuminar en aquest llibre d'artista. Tant Vicenç Altaió com Vall Palou parteixen en el seu diàleg de sengles viatges al Marroc, i miren d'empeltar sensualitat als poemes i als gravats sobre fusta. Les sintaxis de tots dos llenguatges es lliguen i es donen suport mutu gràcies a aquesta comuna voluptat, verbal i cromàtica, i sobretot mercès a un aprofundiment que no distancia la proposta de l'un de la proposta de l'altra.

Altaió inclou referències al lloc i no oculta les aventures íntimes, personals del propi cos: vincula d'aquesta manera espais externs a les pulsions internes i viceversa. Les sensacions fisiològiques i mentals es barregen amb l'estímul dels olors i els colors -carrers, mercat, cambra. Eros no és més que una sinestèsia total, la comunió de tota mena de moments, la cadena que argolla o enllaça la taquicàrdia discontinua dels plaers.

Per la seva banda, Vall Palou troba un relleu paregut en les gradacions amb què sotmet el roig i el negre; possiblement, la comunicació tàctil del llibre en depèn en un percentatge força alt. La conversa entre les paraules que llegim i les xilografies que mirem ateny un bon nombre de matisos, alguns per l'herència simbòlica dels colors: la intensitat associada

amb el vermell va canviant, amb el contrapunt afeblidor i variant del negre. Com el desig, els colors -i els mots- s'entortolliguen, s'esblaimen un xic abans de prendre de nou força i vigor... La teranyina de matisos i formes va tramant l'ormeig de les paraules.

En el conjunt de **Gènesi**, però, el concepte "amor" i el llibre d'artista són potenciatos per una dimensió més general i prístina. En els fonaments de l'explicació occidental de la creació, el naixement d'Eros fou tant la conseqüència de la unió -permeteu-me la paraula- de Caos i Gea, com el motiu primer de l'existència dels déus, dels homes i de tot l'Univers. Interpretat des d'aquest angle, *Sobre amor* nua el seguit d'estímuls còsmics i en dóna una resposta unificadora. Si més no, una harmonia fràgil i vacil·lant.

Leonardo de Vinci afirmava que "la cosa més noble és la que té una perennitat més gran". No sé com apreuar la noblesa de l'origen de l'Univers i de la vida a la Terra perquè els nostres paràmetres per a jutjar no la poden valorar; les estimacions humanes hi són ben aviat ultrapassades. Tot i així, en la seva representació per part de Vall Palou, s'hi vela i s'hi revela la noblesa de l'ambició artística, la que corrobora la necessitat de conèixer la realitat pel camí d'ampliar-la.

Fermo part dels qui pensen que, a fi d'utilitzar la mil·lenària al·legoria, si Déu descansà el setè dia, fou perquè els éssers humans continuéssim la Creació o, almenys, la prosseguéssim mirant de treure'n l'entrellat. No han fet altra cosa els científics, els filòsofs i els artistes, tot capbussant-se en els misteris que ens envolten i que ens fan. No cal assegurar que les arts plàstiques puen de l'incògnit virtualitats reals, prou a banda del logos o del verb massa encerclats per la raó. **Gènesi** ens incita a respondre. A imaginar. A pensar des del codi icònic i lliure del seus signes.

Radiacions I, II i III

Vall Palou - Vista general - 2014

Radiacions I

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

Radiacions II

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

Radiacions III

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

Germen

Vall Palou - Vista general - 2015

Germen I

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

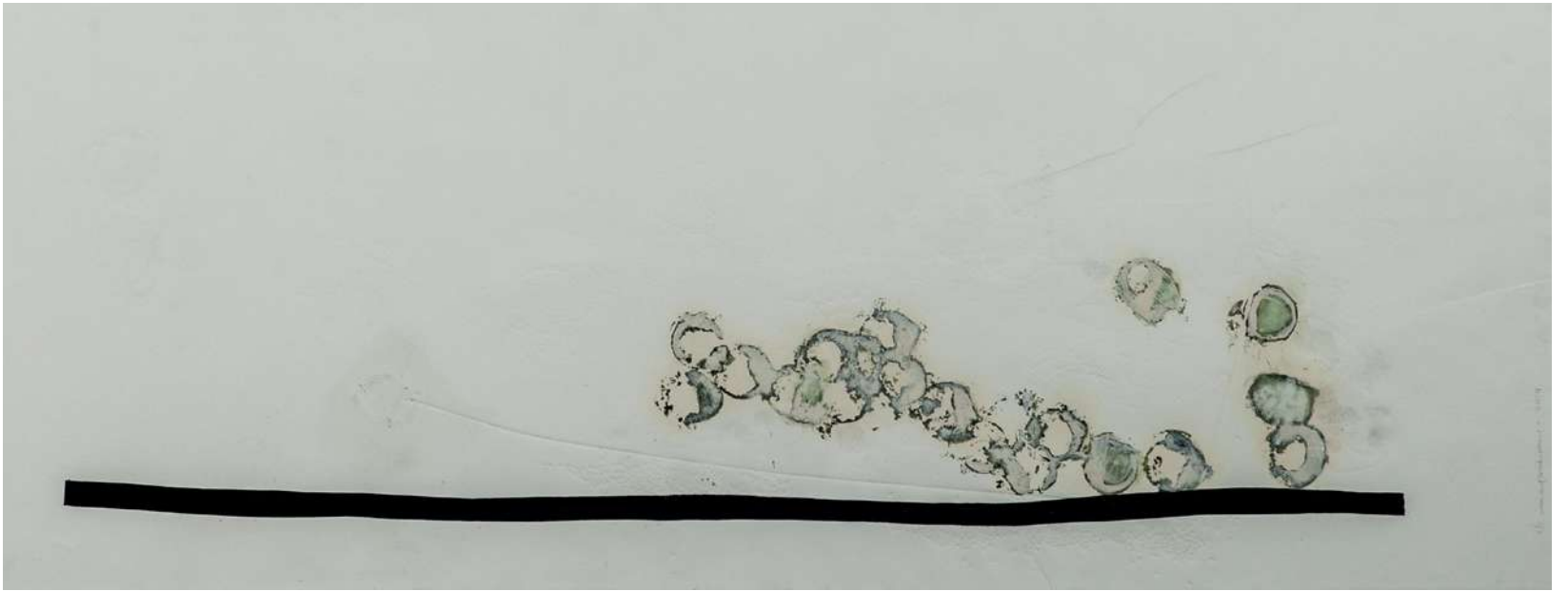

Germen II

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

Germen III

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

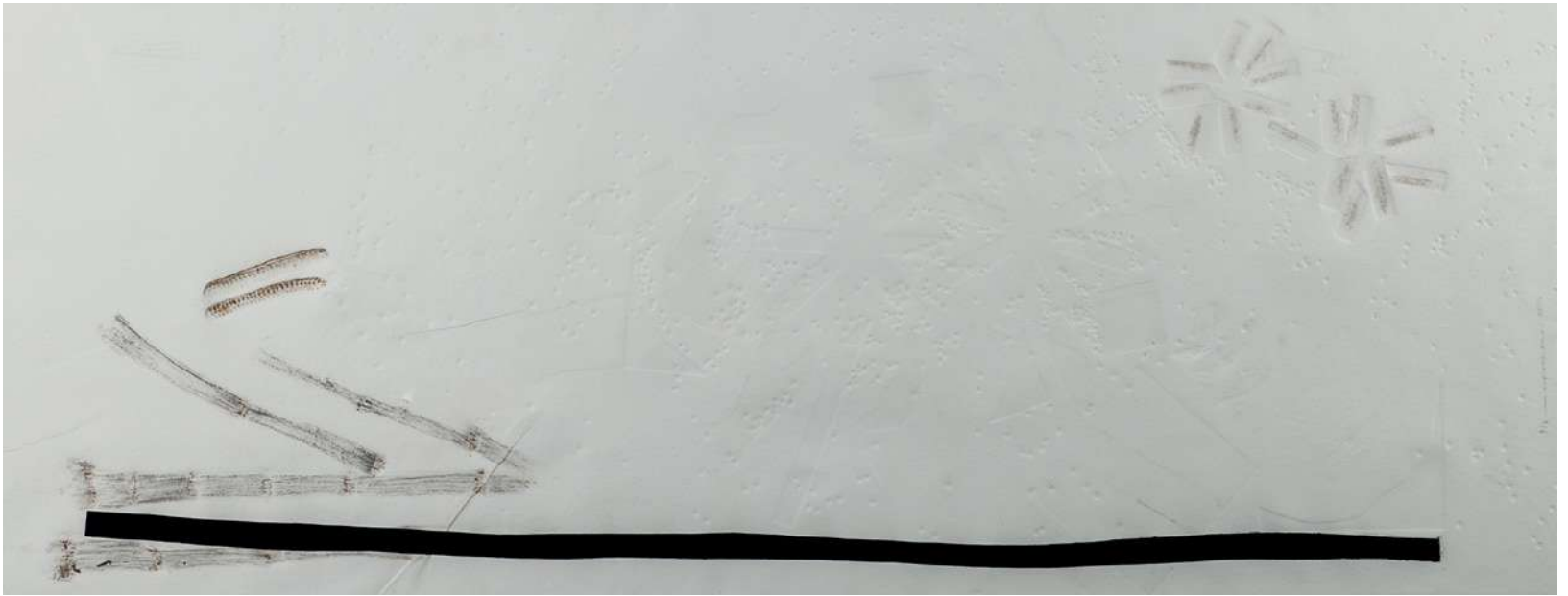

Germen IV

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

Germen V

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

Germen VI

Vall Palou - Gofrat i Xilografia - 155x77cm - 2015

Radiacions IV, V i VI

Vall Palou - Vista general - 2014

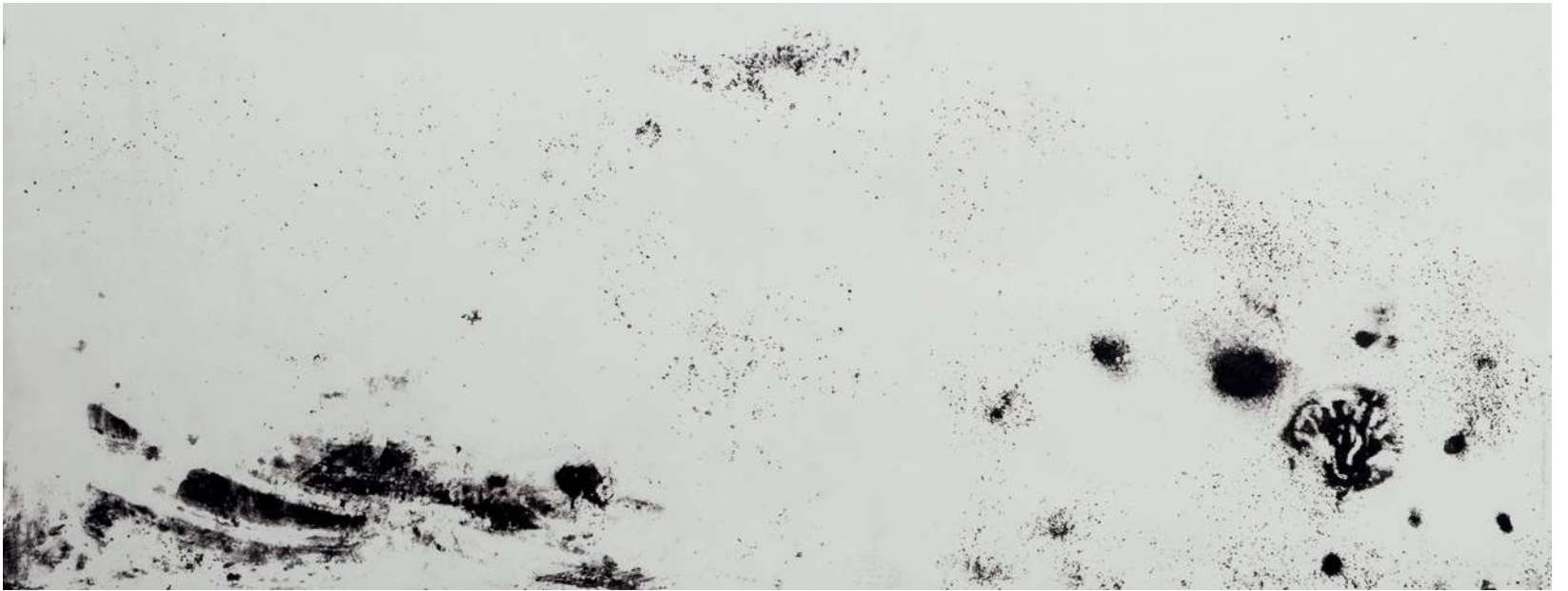

Radiacions IV

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

Radiacions V

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

Radiacions VI

Vall Palou - Litografia - 168x66cm - 2014

L'ull del blau

Vall Palou - Litografia - 112x38cm - 2014

---

sobreamor, llibre d'artista

D'aquest llibre d'artista se n'ha fet una edició de 11 exemplars numerats i signats pels autors, i conté 111 xilografies dobles realitzades i estampades per Vall Palou i VI poemes de Vicenç Altaió.

Els interiors han estat estampats sobre paper Super Alfa de 250g, els poemes impressos sobre paper de polièster i les tapes sobre tauler Calabó de 5mm.

Aquest llibre d'artista s'acabà de muntar el mes de novembre de 2014.

I. A la madrassa

Què és la nit,
Infinít escrit,
Sinó cossos finits,
Inaccessibles,
Suspesos dorments,
A la comprensió?

Cossos en rés, i combinatòria,
Damunt un univers geomètric
En un paviment glacial, emmirallats.
Eixos, girant en múltiples solos,
Cantant lloances monòtones,
Enllaçats en un sol mot.

Res a veure
Aquest dispositiu,
Hidràulic amatori,
Amb un epigrama monòstic,
Amb un salm monoteista.
Som la latrina de Déu.

II. Regla de tres

La geometria toca de peus a terra;
L'epigrafia crea un horitzó sense fi;
L'arquitectura eleva allò humà
a closca de l'infinít.

III. Sota una estrella poligonal

T'he vist xarrupar modestament el gran sol,
un vidre daurat en el melic dels teus llavis.
Llepar el vidre de sang i d'or,
de la boca a la vagina,
emmirallat jo en les lents fumades
dels teus ulls de sol.
Fins al carbó vermell mossegat
per les teves dents d'os encastades
en la teva mà abusiva de corall vermell.

La llum, que ve de l'exterior,
s'iguali amb la incandescència
que ens abrusa fins a vitrificar-se.
Quieta, així, capriciosa, oberta de cames
damunt meu i vinclada enfora,
decapitada, retenc el teu cos
en moviment suspès i t'esguardo
com una escultura que conserva
dins seu, encara, l'ànima viva de la pedra
abans de ser mineralitzada.
Carboncle som del desig fet foc, nets,
sota l'aigua, en ablució del pecat. Joial

IV. Al riad Bel Haj

Morta de riure al llit,
A les noces t'has rendit.
Del sagrat fins a plorar el riure
Que et contorsiona
El cos, com un poema, en festa,
Capgirant-se cap a si.
De fora endins, atiant el cor,
D'emoció de si cap a tu.

Dona que habites l'amor
Dins altres dones,
Que es reproduïxen eternament
En la Lectora,
Que engendra vida intel·ligent.
Forma bella robada al temps
D'escriure,
Forma viscuda

Que s'esborra en el poema.

V. Ablucions al hammam

Busco, apartat, el no-saber.
Perdut el saber lluny,
Com el color de porpra
Esquinçat en llavis nous.

El flux és la millor púrpura,
Que extrec de la teva conquilla,
Quan el botó d'or s'encén
I regalima musculat.

Abraçats, nus i nuats,
En l'èxtasi de Bataille,
La serventa ens beneeix
Amb olis i flors i raigs d'aigua.

VI. Al suck d'Eurika

Es desglança la serralada.
He comprès la inutilitat
Gairebé total
De comprar i vendre res.
Desenes de nens en edat escolar
Somriuen als barbers
Amb les dents a les tenalles.
Quin sentit té el mal de queixal?
S'agrupen les mules
A les afores del mercat,
Submises
A la religió i el Consum.

Anem en direcció contrària.
El sol no es mou de lloc.
Mai no t'havia vist caminant
Tan feliç portant-me com a presa
Després d'haver regatejat
De cent a deu per a mi.
Com qui arrossega triomfant
Un animal de caça,
M'agafes pel membre
Masculí. Sóc rendit, teu.

Vallpalou

GÈNESI

Gènesi alberga una buena parte de la obra realizada por Vall Palou durante los dos últimos años: gofrados, litografías y las xilografías del libro de artista *Sobre amor*, con seis poemas de Vicenç Altaió. Conviene considerar esta génesis desde un doble sentido: las obras expuestas representan un nuevo giro en la creación de la artista y, a la vez, invitan a ser interpretadas como una correspondencia plástica con los fenómenos físicos, químicos y biológicos que han dado tiempo y espacio al Universo.

Los gofrados, con el título "Germen", encadenan seis momentos de la expansión del Universo, como testimonio de los graduales nacimientos que conforman el cosmos. El *big bang* (o, mejor dicho, la expansión), con su largo y continuado proceso de caos y orden, da lugar a las seis litografías de "Radiacions", que recorren el paso de la energía a la materia hasta convertirla en memoria. Por contraste, la litografía "L'ull del blau", que cierra la exposición, se pregunta sobre nuestro lugar en el mundo desde una figuración casi naturalista. La geometría de la sala concede el centro a *Sobre amor*, los dos únicos ejemplares del libro hecho conjuntamente por Vall Palou y Vicenç Altaió; me gusta observarlo como una indicación de lo que tal vez nos justifique como seres humanos en medio de tantas galaxias y partículas.

Los conocedores de la trayectoria artística de Vall Palou posiblemente se sorprenderán de la prioridad que esta obra reciente otorga a técnicas muy alejadas de sus constantes como pintora. Ha prescindido de las texturas compactas tan características de sus cuadros, ha dejado de mezclar muchos colores, ha excluido la atracción táctil de las numerosas capas con que, casi obsesivamente, llena y esconde el lienzo. Los gofrados, las litografías y las xilografías obligaban a un proceso de desnudamiento y esencialismo que implicaban, forzosamente, una nueva perspectiva y un cierto cambio estilístico.

Sin embargo, la nueva perspectiva no contradice el principio que rige toda la creación de Vall Palou. En ningún caso su arte acepta la coacción de un límite; es así porque su pintura ha rehuido siempre cualquier dependencia de las lindes del dibujo y porque rehúsa de antemano toda subordinación a un motivo inicial. Se trata de una obra que declara la plena autonomía del lenguaje plástico, atento tan solo a las transformaciones del trabajo—entendido como una tarea paciente y no como el trazo de un gesto espontáneo—y a la exploración de las combinaciones de los colores, las texturas, las materias... sin contratiempo alguno o frontera.

Además, el uso de diversas técnicas de grabado no supone en esta exposición el deseo de multiplicar la obra, de realizar un determinado número de copias. Contrariamente a lo que

ha sido costumbre entre muchos artistas desde el expresionismo abstracto o, más adelante, desde el pop art, Vall Palou opta por crear un solo original. Cada gofrado, cada litografía, cada xilografía son el resultado de un esfuerzo único e irrepetible. Hay que interpretar lo como otra prueba de la actitud estética de la leridana, fiel a una concepción del arte como hecho singular, que ha de superar el tiempo inmediato para ser reconocido por el juicio de las generaciones venideras.

Analizando la reproductividad técnica que caracteriza el mundo contemporáneo, Walter Benjamin ya se planteaba la imposibilidad de una reproducción perfecta. Es cierto que la fotografía y el cine cambiaron la definición de arte, pero el aura de la obra única, el prestigio de la recepción individual y la importancia del momento creador han sobrevivido, a pesar de la fidelidad a la obra matriz de la tecnología actual. Vall Palou comparte la opinión de los que exigen la originalidad en cada acto artístico.

Las consecuciones de la aventura creadora de la leridana no quieren esconder, por otro lado, el camino que la artista recorre: si en otras épocas las manchas se insertaban a manera de signos del resultado final, hoy son las arrugas las que nos hablan del diálogo activo con el soporte. El proceso agrupa y no elimina, ya que, al fin y al cabo, lo que interesa es doble, tanto el desarrollo como, sobre todo, el punto de llegada: una aventura, una exploración, una especulación artística, sin estaciones y sin mapa de carreteras.

Por todo ello, ante de la obra de Vall Palou, sólo puede hacerse una lectura metafórica, lectura que, se quiera o no, traicionará el lenguaje plástico en la medida en que se busque encajar una interpretación verbal y, por tanto, racionalizadora. Es un problema general de la crítica de arte, pero, en casos como en el de la autora leridana, el comentario alcanza una condición más transgresora, si tenemos en cuenta la distancia entre el itinerario del artista y el curso o discurso de su espectador. Hará falta, pues, pedir disculpas porque esta glosa deja a un lado muchas otras posibilidades explicativas.

Las litografías de "Radiacions" repasan la expansión del universo, desde aquella confusión inicial que, según la Biblia, aún no había separado la luz de las tinieblas. La primera de la serie presenta la enmarañada confusión de la energía cósmica, el no-tiempo y el no-espacio primitivo, antes de la efusión que una pérdida repentina de temperatura y de densidad provocó. En la linealidad cronológica con que las observamos, la segunda obra y la tercera muestran sendos momentos del estallido o emisión, lo que sólo se anunciaba en la anterior. Esta especie de barreno extenderá así, en un informe campo de batalla, las fuerzas nucleares, la gravedad y el electromagnetismo.

Vallpalou

De la vaina cada vez más inmensa se irán desgranando fusiones termonucleares. Podemos entender la cuarta litografía como una instantánea del orden y el caos fugaces del universo mil millones de años después del *big bang*. Contemplamos en esta litografía -equilibrio inestable fruto de un número casi infinito de radicaciones- el extraño laberinto de las galaxias y las estrellas. En uno de los minúsculos granos nacerá el agua, esto es, la vida, tal como se manifiesta en la quinta obra, donde ya pululan y dialogan muchos seres. Cierra la suite la reflexión caligráfica del ser humano, que lo vive entre la admiración y la angustia y que lo mediante la escritura o, generalizando, mediante los rasgos del arte.

Si cabe establecer el paralelismo, recorreremos gracias a "Radiacions" lo que Yuval Noah Harari sintetiza acerca de la historia del universo, una historia de casi catorce mil millones de años, originada por la implosión de una burbuja minúscula. Surgieron la materia, el espacio y el tiempo, eso que llamamos física. Más adelante, la energía y la materia empezaron a unirse y a combinarse: he aquí el objeto de la química, que estudia los átomos, las moléculas y sus interacciones. Incluso, más adelante, y en un rinconcito casi invisible del Universo -nuestro planeta-, surgirá la vida. La Tierra se transformará poco a poco, con una complejidad creciente, hasta que la naturaleza origine la cultura: de la existencia de los seres a su comprensión: la biología y a la larga, la historia.

De aquella efusión de energías y materias, que transita arriba y abajo del tiempo y del espacio, brotó pues toda la pluralidad de los organismos y el ciclo de nuestra naturaleza. No es que Vall Palou enfatice el papel del agua en este nacimiento, en comparación con la mayoría de interpretaciones científicas, filosóficas y hasta mitológicas. La artista ha profundizado en lo esencial de la existencia y, en consecuencia, los gofrados de "Germen" -que hay que situar en medio de *Gènesi* y en estrecha, recíproca unión con "Radiacions" -se ciñen a la vertiente telúrica. Más particularmente, se centran en el desarrollo de la vida en nuestro planeta. Lo hacen, sin embargo, prestando atención al espacio: la raya negra que da solidez y establece claramente la dualidad entre cielo y tierra.

Con todo, la obra de Vall Palou no recalca lo que aquél, el cielo, tiene de luz y claridad y ésta, la tierra, de sombra y oscuridad. Tampoco se ocupa de la masculinidad, Urano, y de la femineidad, Gea, o de los quebraderos de cabeza que, siglos después, el ser humano sufrirá en sus difíciles relaciones con los dioses. Ninguna simbolización por medio del huevo roto por Pangu de la mitología china, o de la serpiente cósmica del brahmanismo, ni ninguna mención del pájaro Apep, de Horus y de las divinidades egipcias, le son necesarias: Vall Palou siempre crea sin buscar la ayuda de referentes culturales, religiosos o filosóficos. Los percibimos si acaso como un ingrediente digerido mucho antes de la creación de la obra o los añadimos quizás en la interpretación ulterior.

De hecho, la visión de "Germen" y por tanto de Vall Palou es esencialmente biológica. Por eso, no puede extrañar que "Germen" ofrezca una sintaxis más concatenada y una disposición de elementos sino más simple, al menos más desnuda, de la realidad, que "Radiacions". La horizontalidad y la verticalidad se revelan claramente, y todo tiende a explicarse según ya nos habían enseñado Lamarck y Darwin, pero también Wallace y de Vries. El nacimiento de la vida no deja de ser una victoria del orden sobre el caos, aunque,

a fin de cuentas, haya sido el resultado de un magma en conflicto.

Por comparación con lo que "Radiacions" nos muestra, los gofrados de "Germen" nos enseñan el latido más pausado de la Tierra, por más que tanto su existencia como la del universo entero requieran la envoltura sin límites del vacío. No me atrevería a apelar a la *harmonia mundi*, pero hay, en "Germen", unos acordes más acompañados, una nitidez que no preocupa a la mirada. Al contrario, la anchura del continente y la disposición del contenido hacen que los ojos reposen en el todo y en la nada, lejos por completo del conflicto originario.

Aunque sea porque partimos inevitablemente de nuestra condición humana, conviene subrayar el lugar axial que "Germen" ocupa en la disposición de *Gènesi*. Por medio del emparejamiento de las obras y de la colocación en un bloque autónomo, se enfatiza la diversidad y al mismo tiempo la unidad de la pesquisa, hasta ir a recaer en el ser humano. Así, el quinto y el sexto gofrados establecen una interlocución más particular con la litografía "L'ull del blau", que cierra la exposición. No se apartan sin embargo de las alusiones más universales de la serie de "Radiacions", si bien las circunscriben a nuestra realidad y a nuestra especie.

Buscando la ayuda de autoridades en el conocimiento cosmogónico, encuentro unas afirmaciones de Albumansur que combinan muy bien con la concepción de Vall Palou: de la misma manera que los planetas, "las generaciones y las alteraciones de las cosas de la Tierra nunca se detienen" (*Introductorium in Astronomiam*), es más: siguen una línea evolutiva que admite la deriva genética y tal vez la influencia del azar. Tanto "Radiacions" como "Germen" ponen de manifiesto el dinamismo cambiante del Universo y de la Tierra, a pesar de que sólo puedan plasmar algunos instantes.

Los dos primeros gofrados de "Germen" remiten a la vida primigenia. Imaginamos ver organismos unicelulares (bacterias, protozoos...) o fisiones cromosómicas de una complejidad todavía muy escasa. Es posible que las dos obras siguientes refuercen la diversidad y multiplicidad de la evolución, porque en ellas sabemos encontrar la combinación corpuscular. Por fin, la pareja de grabados que cierran la serie nos ofrecerán, uno, el último estadio de la linealidad y la circularidad de la existencia, y el otro, el vigor humilde de una rama a modo de metonimia y símbolo de la viveza vegetal: tanto las marcas del itinerario humano como las huellas de todo tipo de seres. El ciclo del oxígeno. El ciclo del carbono. La fotosíntesis. La respiración.

Recuerdan, estos gofrados con la raya negra hecha con xilografía, la técnica perfeccionista de los calígrafos chinos, maestros en el gesto de la escritura y dueños de la proporciones entre los signos y la nada. Vall Palou coincide con ellos seguramente en la búsqueda de equilibrio e incluso se hermana con la serenidad de su mirada. Es cierto que no deja ninguna grieta existencialista o pesimista en esa visión global de la vida en la Tierra. Tenemos que ir a encontrarla, dicha fisura, en el último capítulo de *Gènesi*: la litografía "L'ull del blau" se emparenta más estrechamente con la creación habitual de la artista y, por tanto, comunica -ahora sí- las dudas, las desazones, las obsesiones características de su pintura.

Únicamente en la oscuridad podemos entrever la luz. Palpamos en la insistencia, en la obsesión que llena de trazos la obra, la búsqueda imposible de la calma. La tranquilidad sólo sería la fuente escondida o, quién sabe, el reposo sería quizás un sorbo, un poco de agua fresca. Se detendrían entonces el camino de los astros y el curso inexorable del tiempo. Pero en el atiborramiento de "L'ull del blau" -y, sobre todo, en razón de los escasos claros circulares de su espeso bosque - se me viene a la mente la imposibilidad del deseo: ¿dónde se oculta la flor azul?

Ya la había buscado inútilmente el romántico Novalis, no en vano escribió el *Himno a la noche*. "L'ull del blau" culmina *Gènesi* aportando el testimonio de la zozobra y la inquietud humanas, el fruto de un examen a ciegas. Contemplamos una y otra vez las tinieblas. De ahí que, con palabras del poeta alemán, "más celestiales incluso que todas sus estrellas chispeantes nos parecen los interminables ojos que la interminable Noche abre en nosotros". Son los ojos que miran la hondura inextricable del universo y del mundo. Desde la insignificancia de nuestro ser, el "Germen" y las "Radiacions".

Energía y materia, caos y memoria, nada y vida, ausencia de vida (o de espacio) y presencia de espacio (o de tiempo). El grosor de nuestras inquietudes no hunde las inmensidades, desérticas, del todo y la nada. No puede existir un acuerdo bien acompasado entre nuestra pequeñez y lo que tiende a la infinitud, pero, si la casualidad fundamenta la causalidad, tenemos que ir a parar a la columna vertebral de la sala, a la vitrina donde se exponen los dos ejemplares de *Sobre amor*, xilografías de Vall Palou y poemas de Vicenç Altaió.

Abrir las maderas que forman la cubierta de *Sobre amor* convida a una lectura sobre todo táctil, a un acercamiento de las pieles. Fiel a sus criterios, Vall Palou no quiere disimular la dificultad del oficio: por ejemplo, la encuadernación y la posibilidad de hojear el libro, las dimensiones un poco distintas por haber sometido los grabados a altas temperaturas, las consecuencias de la presión sobre el papel... atestiguan la pulcra, rigurosa labor del artista artesano. Y es que, como sostenían los clásicos, el ingenium no puede presidir del ars: nunca la creación puede presidir de la técnica.

Asimismo, la creación exige, o al menos lo pide, un hilo conceptual conductor, que garantice el resultado final o que explique a posteriori el proceso. En eso radica la verdadera originalidad. Dos voces, dos códigos distintos han de conjuntarse en este libro de artista. Tanto Vicenç Altaió como Vall Palou parten en su diálogo de sendos viajes a Marruecos y procuran injertar sensualidad a los poemas y a los grabados sobre madera. Las sintaxis de los dos lenguajes se ligan y se ayudan mutuamente merced a esa común voluntad, verbal y cromática, y sobre todo gracias a una profundización que no distancia la propuesta de uno de la propuesta del otro.

Altaió incluye referencias al lugar y no oculta las aventuras íntimas, personales del propio cuerpo: de esta manera vincula espacios externos a pulsiones internas, y viceversa. Las sensaciones fisiológicas y mentales se mezclan con el estímulo de los olores y los colores - calles, mercados, cuarto-. Eros no es más que una sinestesia total, la comunión de todo tipo de momentos, la cadena que argolla o enlaza la taquicardia discontinua de los placeres.

Por su parte, Vall Palou encuentra un relieve parecido en las gradaciones con que somete el rojo y el negro; posiblemente, la comunicación táctil del libro dependa de ello en un porcentaje muy alto. La conversación entre las palabras que leemos y las xilografías que miramos logra un buen número de matices, algunos por la herencia simbólica de los colores: la intensidad asociada con el rojo va cambiando, con el contrapunto debilitador y variante del negro. Al igual que el deseo, los colores -y las palabras -se enroscan, palidecen un poco antes de coger de nuevo fuerza y vigor... La telaraña de matices y formas va tramando la malla de las palabras.

En el conjunto de *Gènesi*, sin embargo, el concepto "amor" y el libro de artista están potenciados por una dimensión más general y prístina. De acuerdo con los fundamentos de la explicación occidental de la creación, el nacimiento de Eros fue tanto la consecuencia de la unión -permitidme la palabra- de Caos y Gea, como el motivo primero de la existencia de los dioses, de los hombre y de todo el Universo. Interpretado desde este ángulo, *Sobre amor* anuda toda la serie de estímulos cósmicos y les confiere una respuesta unificadora. Como mínimo, una armonía frágil y vacilante.

Leonardo da Vinci afirmaba que "la cosa más noble es la que tiene una perennidad más grande". No sé cómo valorar la nobleza del origen del Universo y de la vida en la Tierra porque nuestros parámetros para juzgar no pueden justipreciarla; las estimaciones humanas quedan enseguida sobrepasadas. Pese a todo, en su representación por parte de Vall Palou, se vela y se revela la nobleza de la ambición artística, la que corrobora la necesidad de conocer la realidad por el camino de ampliarla.

Formo parte de los que piensan que, para utilizar una milenaria alegoría, si Dios descansó el séptimo día fue para que los humanos continuasen la creación o al menos la prosiguieran intentando descifrarla. No han hecho otra cosa los científicos, los filósofos, los artistas, al bucear en los misterios que nos rodean y que nos hacen. No es menester asegurar que las artes plásticas extraen de lo incógnito virtualidades reales, bastante al margen del logos o del verbo demasiado rodeados por la razón. *Gènesi* nos incita a responder. A imaginar. A pensar desde el código icónico y libre de sus signos.

Vallpalou

GÈNESI

Gènesi rassemble une bonne partie de l'œuvre de Vall Palou de ces deux dernières années: des gaufrages et des lithographies, ainsi que les xylographies de son livre d'artiste, *Sobre amor*, avec six poèmes de Vicenç Altaió. Car il s'agit d'une genèse, en effet, et même d'une double genèse, puisque les pièces exposées marquent un tournant dans la création de l'artiste tout en offrant une correspondance plastique avec les phénomènes physiques, chimiques et biologiques qui ont doté l'Univers de temps et d'espace.

Les gaufrages, regroupés sous le titre de "*Germen*", enchaînent six étapes de l'expansion de l'univers comme autant de reflets de la succession de naissances qui ont créé cosmos. *Le big bang* (ou plutôt, l'expansion) et son long processus continu de chaos et d'ordre inspire les six lithographies de "*Radiacions*" qui évoquent, comme un souvenir lointain enfin retrouvé, la transformation de l'énergie en matière. En contraste, c'est dans un mode figuratif presque naturaliste que la lithographie "*L'ull del blau*", qui clôt l'exposition, s'interroge sur notre place dans le monde. La géométrie de la salle réserve son centre à *Sobre amor*, les deux seuls exemplaires du livre né de la collaboration entre Vall Palou et Vicenç Altaió. J'aime y voir une piste de ce qui donne peut-être un sens à l'existence de l'Homme au cœur de toutes ces galaxies et ces particules.

Ceux qui connaissent le parcours artistique de Vall Palou seront probablement surpris de voir que son œuvre récente privilégie des techniques très éloignées des traits distinctifs habituels de sa peinture. Ici, elle oublie ses textures denses si caractéristiques, ses accumulations de couleurs et son attirance quasi tactile pour les couches et les couches qui, de façon presque obsessive, se superposaient jusqu'à faire disparaître la toile. Les gaufrages, les lithographies et les xylographies exigent un processus de dépouillement, un retour à l'essentiel, qui débouche forcément sur une perspective nouvelle et un changement de style évident.

Cette nouvelle perspective ne contredit toutefois pas le principe qui sous-tend toute la création de Vall Palou. Son art n'accepte aucune limite : voilà pourquoi sa peinture s'est toujours affranchie des entraves du dessin et qu'elle refuse, d'entrée de jeu, toute subordination à un motif initial. Elle affirme la pleine autonomie du langage plastique, elle s'attache à l'aspect laborieux de la création artistique — comprise comme un travail de patience, à l'opposé du « trait », du geste spontané — et à l'exploration des combinaisons chromatiques, des textures, des matières... sans contraintes et sans frontières.

N'allons pas croire que l'emploi des techniques de gravure de cette exposition soit lié à un désir de « multiplication », à l'intention de tirer un certain nombre de copies de chaque œuvre. Contrairement à ce qui est habituel chez beaucoup d'artistes depuis l'expressionnisme abstrait et plus tard, à partir du Pop art, Vall Palou a décidé de ne créer qu'un seul original. Ainsi, chaque

gaufrage, chaque lithographie, chaque xylographie est le produit d'un effort unique et définitif : un autre aspect de l'attitude esthétique de la peintre de Lérida, fidèle à sa conception de l'art en tant que fait singulier. Pour s'assurer la reconnaissance des générations futures, il faut transcender l'immédiateté.

Lorsque Walter Benjamin analysait la reproductibilité technique qui est le propre du monde contemporain, il signalait déjà l'impossibilité d'une reproduction à l'identique. Il est vrai que la photographie et le cinéma ont changé la définition de l'art, mais l'aura de la pièce unique, le prestige de la réception individuelle et l'importance du moment créateur survivent encore, en dépit de la fidélité à l'œuvre-matrice dont la technologie actuelle est capable. Vall Palou est de ceux qui croient que l'acte artistique se doit d'être original.

Les résultats de cette aventure créatrice ne prétendent d'ailleurs pas occulter le cheminement de l'artiste. À d'autres époques, c'étaient des taches qui s'inséraient comme autant de signaux du résultat final ; à présent, ce sont des froissures qui nous parlent du dialogue avec le support. Un processus accumulatif et définitif car, dans le fond, le développement n'est-il pas aussi captivant que le dénouement ? Une aventure, une exploration, une spéculation artistique. Sans feuille de route. Sans boussole.

C'est pourquoi l'œuvre de Vall Palou ne se prête qu'à une lecture métaphorique. Hélas, qu'on le veuille ou non, une interprétation verbale et la rationalisation qu'elle implique ne pourront que trahir le langage plastique. La question se pose souvent au sein de la critique d'art mais, dans notre cas, la distance entre l'itinéraire de l'artiste et celui de son interprète et son discours rend le commentaire encore plus transgresseur. Veuillez excuser l'auteur si ses notes oublient beaucoup d'autres interprétations possibles.

Les lithographies de "*Radiacions*" se reportent à l'expansion de l'univers et au chaos initial où, selon la Bible, Dieu n'avait pas encore séparé la lumière d'avec les ténèbres. La première de la série dépeint l'enchevêtrement confus de l'énergie cosmique, du non-temps et du non-espace primitifs juste avant l'épanchement provoqué par une perte subite de température et de densité. Observées dans une linéarité chronologique, la deuxième et la troisième lithographies reflètent à leur tour ce moment de l'explosion/expansion que la première œuvre ne faisait qu'annoncer. Sur un champ de bataille informe, une bombe titanesque dissémine les forces nucléaires. La gravité et l'électromagnétisme.

De la cosse monstrueuse qui grossit et mûrit s'égrainent à présent des fusions thermo-nucléaires. C'est la quatrième lithographie : un cliché instantané de l'ordre et du chaos

fugaces de l'univers, mille millions d'années après le big bang. Nous contemplons, dans l'équilibre instable d'un nombre presque infini de radiations, le labyrinthe extravagant des galaxies et des étoiles. Alors, sur l'un de ces grains minuscules, l'eau apparaît et, avec elle, la vie : c'est la cinquième œuvre, grouillante d'une multitude d'êtres bavards. La suite se termine sur une réflexion calligraphique de l'être humain qui, partagé entre l'admiration et l'angoisse, se souvient, grâce à l'écriture ou, plus amplement, sous les traits de l'art.

Si ce parallélisme est possible, *"Radiacions"* visualise la même synthèse de l'histoire de l'univers que celle de Yuval Noah Harari : une histoire longue de presque quatorze milliards d'années, provoquée par l'implosion d'une seule bulle microscopique. La matière, l'espace, le temps et tout ce que nous appelons la physique en naissent. Ensuite, l'énergie et la matière commencent à s'unir et à se combiner : c'est l'objet de la chimie qui apparaît, avec son étude des atomes, des molécules et de leurs interactions. Plus tard encore, dans un tout petit coin presque invisible de l'Univers, notre planète, c'est la vie qui surgit. La Terre se transforme peu à peu, tout en acquérant une complexité croissante. Alors enfin, la nature enfante la culture : de l'existence des êtres à leur compréhension – la biologie et, à la longue, l'histoire.

Toute la pluralité des organismes et le cycle de notre nature proviennent donc de ce débordement d'énergies et de matières qui sillonne le temps et l'espace. Vall Palou souligne peu le rôle de l'eau dans cette naissance, contrairement à la majorité des interprétations scientifiques, philosophiques et même mythologiques. L'artiste va à l'essentiel et les gaufres de *"Germen"* – qu'il faut situer au centre de *Gènesi* pour les lier intimement et réciproquement avec *"Radiacions"* – s'en tiennent à l'aspect tellurique. Ils se focalisent sur le développement de notre planète tout en portant une attention spéciale à l'espace : c'est un trait noir qui consolide et qui établit fermement la dualité entre le ciel et la terre.

L'œuvre de Vall Palou n'insiste pas sur l'opposition entre la lumière et la clarté du ciel et l'obscurité et les ombres de la terre. Pas d'allusion, non plus, à Uranus et à la masculinité, ni à Gaïa et à la féminité. Elle ne dit rien des tribulations de l'Homme et ses relations conflictuelles avec ses dieux. Aucun symbolisme tiré de l'œuf brisé par Pangu dans la mythologie chinoise, ou du serpent cosmique de la tradition brahmanique. Vall Palou n'a pas besoin d'évoquer Apophis, Horus et les divinités égyptiennes, car elle crée sans la béquille des références culturelles, religieuses ou philosophiques. Lorsque celles-ci sont perceptibles, elles apparaissent comme un aliment digéré bien avant la création de l'œuvre ou, même, comme un simple produit de notre interprétation.

Le point de vue de *"Germen"* et, donc, de Vall Palou, est en fait essentiellement biologique. Il n'est ainsi guère surprenant que *"Germen"* offre une syntaxe plus connexe et une configuration des éléments du réel. Même si elles ne sont pas plus simples, elles sont du moins plus nues que celles de *"Radiacions"*. L'horizontalité et la verticalité se manifestent clairement : tout semble vouloir s'expliquer comme Lamarck, Darwin, Wallace et de Vries nous l'avaient dit. La naissance de la vie n'est rien d'autre que la victoire de l'ordre sur le chaos même si, dans le fond, elle n'est que le produit d'un magma en conflit.

Comparés à la vision de *"Radiacions"*, les gaufres de *"Germen"* montrent le pouls plus régulier de la Terre, même si son existence, comme celle de tout l'Univers, ne peut pas se passer de l'étreinte illimitée du vide. Parler d'*harmonia mundi* serait téméraire mais il est évident que *"Germen"* offre des accords plus rythmés et une limpidité qui ne trouble pas le regard. Bien au contraire, l'ampleur du contenant et la disposition du contenu permettent aux yeux de se reposer dans le calme du tout et du néant, loin, très loin, du conflit originel.

Notre point de vue est indissociable de notre condition humaine : une raison suffisante pour souligner le point axial que *"Germen"* constitue dans la disposition de *Gènesi*. L'assemblage des œuvres de deux en deux pour former des blocs autonomes, emphatise la diversité et, en même temps, l'unité de cette exploration qui aboutit finalement sur l'être humain. Ainsi, le cinquième et le sixième gaufres s'engagent dans un dialogue plus particulier avec la lithographie *"L'ull del blau"* qui ferme l'exposition. Sans s'éloigner des allusions plus universelles de la série *"Radiacions"*, ils les restreignent à notre réalité et à notre espèce.

En cherchant le concours des autorités en matière de cosmogonie, je suis tombé sur des mots d'Albamasar qui reflètent fort bien la vision de Vall Palou : tout comme les planètes, "les générations et les altérations des choses de la Terre ne connaissent pas de fin" (*Introductorium in Astronomiam*) ; bien au contraire, elles suivent une ligne évolutive qui admet la dérive génétique et peut-être même l'influence du hasard. Aussi bien *"Radiacions"* que *"Germen"* mettent en évidence le dynamisme changeant de l'Univers et de la Terre, même s'ils ne peuvent en refléter que quelques instants.

Les deux premiers gaufres de *"Germen"* nous renvoient à la vie primitive. On croit y voir des organismes unicellulaires, des bactéries, des protozoaires, ou des fissions chromosomiques d'une complexité encore réduite. Il se peut que les deux pièces suivantes renforcent la diversité et la multiplicité de l'évolution, car nous y découvrons la combinaison corpusculaire. Restent deux gravures sur papier pour clore la série. La première nous suggère le dernier stade de la linéarité et la circularité de l'existence ; la seconde, l'humble vigueur d'une branche d'arbre, en guise de métonymie et de symbole de la vivacité végétale : les traces de l'itinéraire humain côtoient les empreintes d'êtres de toute sorte. Le cycle de l'oxygène. Le cycle du carbone. La photosynthèse. La respiration.

Ces gaufres et leurs traits noirs réalisés en xylographie nous font penser à la technique méticuleuse des calligraphes chinois, maîtres du geste de l'écriture et seigneurs de la proportion entre les signes et le vide. Vall Palou partage sans doute avec eux cette recherche de l'équilibre et même aussi la sérénité de leur regard. Cette vision globale de la vie sur Terre ne laisse aucune brèche existentialiste ou pessimiste. Pourtant, nous la trouverons, cette fissure, dans le dernier chapitre de *Gènesi* : la lithographie *"L'ull del blau"*, qui s'apparente beaucoup plus aux créations habituelles de l'artiste pour communiquer facilement les doutes, les angoisses et les obsessions si caractéristiques de sa peinture.

On ne peut entrevoir de lumière que dans l'obscurité. L'insistance et l'obsession qui lacèrent l'œuvre de leurs traits, trahissent une recherche du calme constamment déçue. La tranquillité ne serait-elle rien d'autre qu'une source cachée et le repos ne serait-il – qui sait ? – qu'une

Vallpalou

simple gorgée d'eau fraîche ? Alors, le chemin des astres s'arrêterait et, avec lui, l'inexorabilité du temps qui passe. Face à la profusion de "L'ull del blau" et les rares clairières rondes de sa forêt touffue, c'est l'impossibilité du désir qui me vient à l'esprit : où se cache la fleur bleue ?

Novalis, le romantique allemand, l'avait déjà cherchée sans succès et ce n'est pas en vain qu'il écrivit ses *Hymnes à la Nuit*. "L'ull del blau" parachève **Gènesi** en témoignant de l'angoisse et de la détresse humaines, celles d'une éternelle errance à tâtons. Une fois et une autre, nous contemplons les ténèbres. « Plus célestes que ces étoiles clignotantes, nous semblent les yeux infinis que la Nuit a ouverts en nous », selon les propres mots du poète. Ce sont des yeux qui fixent la profondeur inextricable de l'univers et du monde. De notre insignifiance, le "Germen" et les "Radiacions".

Énergie et matière, chaos et mémoire, néant et vie, absence de temps (ou d'espace) et présence d'espace (ou de temps). La profondeur de nos méditations ne s'enfonçe que très peu dans les immensités désertiques du tout et du néant. Il n'y a pas d'accord possible entre notre petitesse et le presqu'infini. Pourtant, si le déterminisme est le fruit du hasard, nous devons finir par arriver au pilier de l'exposition : la vitrine où sont exposés les deux exemplaires de *Sobre amor*, leurs xylographies de Vall Palou et leurs poèmes de Vicenç Altaió.

Soulever la couverture de bois de *Sobre amor* nous invite à une lecture éminemment tactile, un rapprochement des peaux. Fidèle à ses critères, Vall Palou ne veut pas cacher la difficulté de ce travail : la reliure qui permet de feuilleter le livre, par exemple, les légères différences de taille dues aux températures élevées auxquelles les gravures sont soumises, le résultat de la pression sur le papier... rendent compte du soin et de la méticulosité de l'artiste artisan. Comme l'affirmaient les classiques, l'*ingenium* ne peut pas se passer de l'ars : la création a toujours besoin de la technique.

La création exige aussi — ou du moins, elle demande — un fil conducteur conceptuel pour assurer le résultat final ou pour expliquer à posteriori son processus. C'est là que réside la véritable originalité. Deux voix, deux codes différents se conjuguent dans ce livre d'artiste. Vicenç Altaió et Vall Palou poursuivent leur dialogue sur leurs voyages au Maroc pour empreindre les poèmes et les gravures sur bois de sensualité. Les syntaxes des deux langages s'entrelacent et s'épaulent grâce à cette volupté partagée, verbale et chromatique, et, surtout, grâce à une profondeur qui ne permet pas que les deux propositions se distancent l'une de l'autre.

Altaió fait des références aux lieux et il ne cache pas les aventures intimes et personnelles de son propre corps : il agglutine ainsi les espaces externes aux pulsions internes et vice-versa. Les sensations physiologiques et mentales se mêlent à la stimulation des odeurs et des couleurs — rues, marchés, alcôves. Éros n'est qu'une synesthésie totale, la communion de tous types de moments, la chaîne qui attache ou qui unit la tachycardie saccadée des plaisirs.

Vall Palou arrive à un relief semblable grâce aux gradations auxquelles elle soumet ses rouges et ses noirs ; sans doute, la communication tactile du livre en dépend. La conversation

entre les mots que nous lisons et les xylographies que nous regardons est riche en nuances parfois provoquées par l'héritage symbolique des couleurs : l'intensité du rouge varie sous l'influence du contrepoint affaiblissant et ondoyant du noir. Comme le désir, les couleurs — et les mots — s'entortillent, pâlisent un peu avant de récupérer force et vigueur... L'araignée des nuances et des formes tisse la toile des mots.

Dans **Gènesi**, le concept de l'amour et le livre d'artiste sont renforcés par une dimension plus générale et plus originelle. Selon les fondements de l'explication occidentale de la création, la naissance d'Éros fut aussi bien la conséquence de l'union — si j'ose dire — de Chaos et de Gaïa que la raison primordiale de l'existence des dieux, des hommes et de tout l'Univers. Vu sous cet angle, *Sobre amor* tresse une série de stimulations cosmiques et leur apporte une réponse cohésive. Ou du moins, une harmonie fragile et vacillante.

Léonard de Vinci disait que « la chose la plus noble est celle dont la pérennité est la plus grande ». Quelle est la noblesse de l'origine de l'Univers et de la vie sur Terre ? Je l'ignore. Nos paramètres de jugement sont incapables de la mesurer et les estimations humaines se voient vite dépassées. Mais, malgré tout, la représentation qu'en fait Vall Palou voile et dévoile la noblesse de l'ambition artistique, celle qui corrobore le besoin de connaître la réalité en l'augmentant.

Je suis de ceux qui pensent que, pour utiliser une allégorie millénaire, si Dieu se reposa le septième jour, ce fut pour que nous, les humains, puissions terminer sa Création, ou du moins, la continuer tout en essayant de la comprendre. Les scientifiques, les philosophes et les artistes n'ont rien fait d'autre que se plonger dans les mystères qui nous entourent et nous conforment. Il est inutile de dire que les arts plastiques extraient de l'inconnu des virtualités bien réelles et très éloignées du logos ou du verbe, trop cernés par la raison. **Gènesi** nous incite à répondre. À imaginer. À penser à partir du code iconique et libre de ses signes.

Vallpalou

GÈNESI

Gènesi contains a large number of Vall Palou's work produced in the last two years. It exhibits engravings, lithographs as well as the woodcarvings found in her books *On Love*, which contain six poems by Vicenç Altaió. We should consider the works in *Gènesi* from two different standpoints: the work on show represents another turning point in the artist's creative output and at the same time it asks to be interpreted as a plastic representation of physical, chemical and biological phenomena which have given time and space to the universe.

The engravings entitled "Germination" chronicle six moments of the expansion of the universe, as a testimony to the gradual birth of what makes up the cosmos. *The Big Bang* (or, better said, the expansion) with its long and continuous process of chaos and order gives rise to the six lithographic prints entitled "Radiations," which map the transmission of energy to matter till converting it to memory. In contrast, the print entitled "The Eye of Blue," the last piece in the exhibition which is almost representational, asks itself about our place in the world. The rectangular exhibition hall gives the centre of the room over to "On Love," which I like to see as an indication of what in some way justifies us as human beings among so many galaxies and particles.

Those who know Vall Palou's artistic career will probably be surprised at the importance this recent work gives to technical processes which are far removed from her usual work as a painter. She has dispensed with the compact textures so characteristic of her paintings. She has stopped combining so many colours. She has abstained from her attraction to the tactile qualities of the many layers with which she almost obsessively covers her canvases. Engaging with the embossing prints and woodcut engravings has made her go through a process of opening up to the bare essentials, which necessarily implies a new perspective and a certain change in stylistic expression.

Nevertheless, this new perspective does not contradict the principles that have driven all of Vall Palou's work. Under no account does her art accept the imposition of limits. Her painting has always avoided any dependence on the boundaries of drawing and any subordination to an initial intention. We are dealing with an art work which declares complete autonomy in its artistic language, its only concern is its transformation—regarding the creative process as a patient task and not as a stroke from a spontaneous gesture—and the exploration of colour combinations, textures, materials, all without obstacles or confines.

Besides, the use of different printing techniques in this exhibition does not imply the intention to replicate the work, that is, to make more than one copy. Contrary to what has

been customary with many artists from Abstract Expressionism to later Pop Art, Vall Palou chooses to create only one original copy. Each embossing, each lithograph, each engraving is the result of one unique and unrepeatable endeavour. This has to be interpreted as more proof of this Lleida artist's staying true to the conception of art as a singular manifestation that has to overcome the judgement of the present time in order to be acknowledged by the verdict of future generations.

Looking at the reproductive techniques that characterize the contemporary art world, Walter Benjamin commented on the impossibility of a perfect reproduction. It is true that photography and cinema changed the definition of art, but the aura of a unique art work, the prestige of the individual reception and the importance of the creative moment have endured, regardless of the copy's fidelity to the original. Vall Palou shares the opinion with those who demand originality in every artistic gesture.

The achievements of the creative adventure of this artist from Lleida do not want to hide the direction the artist is taking: if, in other times, the smudges signalled the end result, today it is the creases that indicate an active dialog with the medium. The process aggregates and does not eliminate because, in the end, what is of interest is twofold, both the development and above all the arrival: an adventure, an exploration, an artistic speculation, a journey without stations, maps or routes.

For all that, when confronting the work of Vall Palou, there is only one possible reading and it is metaphoric. A reading that, whether one likes it or not, betrays the plastic idiom as one tries to find a verbal interpretation and therefore tries to make a rationalization. It is a problem of art criticism in general, but, in the case of this artist, comments can only be viewed as a transgression, if we bear in mind the gap between the artist's itinerary and the viewers' discourse. It is necessary, therefore, to apologize for this text because by its very nature it excludes other possible interpretations.

The lithographs entitled "Radiations" look back at the expansion of the universe, from that initial turmoil when, according to the Bible, light and dark had not yet separated. The first in the series shows us the tangled confusion of cosmic energy, the primeval non-time and non-space, before this effusion provoked by a sudden loss of heat and density. In viewing the prints chronologically, we find that the second and third capture each moment of this blast and its discharge, only its interior core gave warning of what was to come. In this way, this type of blast hole sends out, in an unformed battle field, nuclear forces, gravity, and electromagnetism.

Vallpalou

With this “thing” becoming immense, thermonuclear fusion starts to splinter off. We can understand the forth lithograph as a kind of snapshot of the fleeting order and chaos of the universe a billion years after the big bang. We ponder over this lithograph—unstable equilibrium, the result of an almost infinite number of radiations—a strange labyrinth of galaxies and stars. In one of its tiny specs water is born, in other words, life. This is what is reflected in the fifth print already seething with beings interacting with each other. The exhibition ends with a calligraphic reflection of the human being, who experiences all this with both awe and apprehension, through writing or, to generalize, through strokes of art.

If I can be allowed to draw a parallel, we witness, thanks to the series of prints “Radiations,” what Yuval Harari states when referring to the history of the universe, a story that has been going on for almost fourteen billion years, which was sparked off by an implosion of a minuscule bubble. From this matter, space and time were born, what we now call physics. A while later, energy and matter started to come together and combine; this is the subject of chemistry, which studies atoms, molecules and their interaction. And going forward a little more in this story, in an obscure corner of the universe—our plant -life emerged. The earth is slowly transformed into a growing complexity till nature brings forth culture, through which human beings acquire understanding and develop biology and later history.

From that emanation of energy and matter, which is an integral part of space and time, all the profusion of organisms emerged and so did the cycle of our own existence. Vall Palou does not emphasise the role of water in this inception, in contrast to the majority of scientific, philosophical and even mythological interpretations. The artist has delved into the essence of existence, and therefore, in the engravings in “Germination”—which we have to place on the central plinth of this exhibition “*Gènesi*” and in close mutual union with “Radiations”—she focuses on the terrestrial. In particular, she centres on the development of life on our planet. She does this, however, paying special attention to space: the black stripe creates solidity and clearly establishes the duality between sky and earth.

And yet, Vall Palou’s work does not stress the light or the brightness of the sky, or the earth, composed of shadow and darkness. Nor does she deal with masculinity, Uranus, or femininity, Gaia, nor the distress that humans suffered in their difficult dealings with deities centuries ago. There is no symbolism of Pangu’s cosmic egg from Chinese mythology, or of the cosmic snake in Brahmanism. There is no mention of Apep or the deity with a falcon head, Horus, two Egyptian divinities. None of these are necessary to her. Vall Palou always creates without the help of cultural, religious or philosophical references. We perceive them, albeit, as a cultural influence on the artist much before the work was ever created. Or we add them, perhaps afterwards, in our interpretation of the work.

In fact, the vision of “Germination”—and by implication Vall Palou herself—is essentially biological. Because of this, it is not surprising that “Germination” offers a more connected syntax and a simpler layout of the element, or perhaps one that is bearer, than “Radiations.” As Lamarck and Darwin as well as Wallace and de Vries have taught us, horizontality and verticality are clearly revealed and everything can be explained. The birth of life is a victory of order over chaos, even though, after all, it was the result of magma in turmoil.

In contrast to what “Radiations” shows us, the etchings in “Germination” reveal the less-harried heartbeat of the earth, which, like the universe, needs to be surrounded by a vacuum without limits. I would not dare appeal to *harminia mundi*, but there are, in “Germination,” some clear rhythmic chords that do not trouble the sight. On the contrary, the breadth of the vessel and the disposition of the content mean that the eyes rest on everything and on nothing, far away from the original conflict.

Be it for the reason that we inevitably start from a human condition, it is important to underline the pivotal place that “Germination” occupies in the layout of *Gènesi*. By pairing the art pieces and hanging them in autonomous blocks, diversity is accentuated and at the same time so is the investigation, continuing till we come to the human being. In this way the fifth and sixth etchings establish a more personal dialogue with the lithograph, “The Eye of Blue,” which closes the exhibition. It does not deviate from the most universal references of the series, “Radiations,” although it seems to allude to our species.

Looking for help from authorities on the cosmos, I found a statement by Albunansur which corresponds perfectly with Vall Palou’s conception: like the planets, “the generations and alterations of things on earth never stop” (*Untruditorium in Astronomiam*). What is more, it follows an evolutionary line that admits genetic drift and perhaps even the influence of chance. “Radiations” as well as “Germination” show the changing dynamism of the universe and the earth, even though they can only reflect some instances of this constant flux.

The first two etchings in “Germination” invoke primordial life. We can imagine seeing single cell organisms (i.e., bacteria, protozoa) or chromosomal mutations of still-limited complexity. It is possible that the following two pieces strengthen the representation of the diversity and multiplicity of evolution, because in them we can find hints of the combination of particles. Of the last two prints which close the series, one offers us the linearity and circularity of existence. The other offers the humble vigour of a branch as a metonymy and symbol of the vitality of vegetable life: the cycle of oxygen; the cycle of carbon; photosynthesis and breathing.

Remember those etchings with a black line made with the woodcutting technique, which was perfected by Chinese calligraphers, masters of the gesture of writing and lords of the proportion between signs and nothing. Vall Palou coincides with them in their search for balance and even in the serenity of her gaze. It is true that there is no existentialist or pessimist crack in her vision of life on earth. To find this fracture we need to go to the last work in *Gènesi*, the lithograph, “The Eye of Blue,” which is more in line with the artist’s usual creative style, and therefore, it transmits doubts, anxiety and the obsessions characteristic of her paintings.

Only in darkness can we glimpse light. We can feel the insistency in the obsessive strokes that fill the work, the impossible search for peace. Tranquillity is only the hidden fountain. Who knows? The rest may just be a small sip of fresh water. In the course of the stars, the unrelenting flow of time would then stop. In the saturation of “The Eye of Blue”—and, above all, in the intention of the few light circular forms of its dense forest—it makes me think of the impossibility of desire: where is the blue flower hidden?

The Romantic Novalis had unsuccessfully searched for the blue flower, but it was not in vain that he wrote *Hymns to the Night*. *Gènesi* concludes with "The Eye of Blue," which contributes the testimony of human disgust and restlessness to the series. It is the fruit of the author's search in the dark. We once again contemplate the darkness. For this reason, in the words of the German poet, "even more heavenly than all its sparkling stars, we feel the endless eyes that the endless night opens inside us." They are the eyes that look at the inextricable depth of the universe and the world. From our insignificance of our being, "Germination" and "Radiations."

Energy and matter, chaos and memory, nothing and life, absence of time (or space) and presence of space (or time). The density of our worries means little to the deserted immensities of everything and nothing. There can be no well-balanced covenant between our smallness and what tends towards the infinity. But if coincidence causes coincidence, we will have to go the centre of the room, at the cabinet where two pieces of "About Love" are shown: engravings by Vall Palou and poems by Vicenç Altaió.

When parting the wooden cover of "About Love," we are invited to read tactilely, to use our skin. True to her convictions, Vall Palou does not want to hide the difficulty of her labours: for example, the binding and the possibility of flipping through the pages, the slightly different sizes of the engravings caused by the high temperatures, the result of the pressure on the paper... They all give testimony to the faultless, meticulous work of the artist craftsman. Indeed, as the classics defended, ingenium cannot get by without ars: never can creation dispense with technique.

Beyond that, creation demands, or at least requests, a conceptual thread that guarantees the final result, or that explains the process, *a posteriori*. This is where real originality stems from. Two voices, two different codes, are to be conjoined in this *livre d'artiste*. In their dialogue, both Vicenç Altaió and Vall Palou take their own trips to Morocco as a point of departure, and try to graft sensuality into the poems and the wood engravings. The syntax of both languages binds and mutually supports each other thanks to this common voluptuousness, verbal and chromatic, and overall thanks to a deepening that does not put a gap between their proposals.

Altaió includes references to the place and does not hide his intimate and personal adventures relating to his own body: in this fashion he relates external spaces to inner drives, and vice versa. Physiological and mental sensations mix with the stimulus of the smells and the colours—streets, market, room. Eros is nothing more than a total synaesthesia, the communion of all kinds of moments, the chain that holds or laces the discontinuous tachycardia of pleasures.

On her part, Vall Palou finds a similar relief in the gradations she applies to the red and the black; possibly, the book's tactile language highly depends on it. The conversation between the words we read and the engravings we look at includes a high number of nuances, some heritage of the colours' symbolic significance: the intensity associated with the red changes with the weakening and varying counterpart of the black. Like desire, the colours—and the

words—intertwine, they lose their colour a little before regaining power and vigour again... The web of nuances and forms weaves a mesh of words.

In the *Gènesi* group, though, the concept "love" and the *livre d'artiste* are fostered by a more general and pristine dimension. In the foundations of the western understanding of creation, Eros' birth was both the consequence of the union—allow me to use the word—of Chaos and Gea, and the primary reason for the existence of gods, men and the universe. From this standpoint, "About Love" ties together the number of cosmic stimuli and gives a unifying answer. At least, a fragile and vacillating harmony.

Leonardo da Vinci asserted that "the noblest thing is the one that has a bigger perennial nature." I do not know how to value the nobility of the origin of the universe and of life on earth, because our parameters to judge cannot estimate it. Human appraisals are soon surpassed. Nevertheless, in Vall Palou's representation of it, the nobility of the artistic ambition is veiled and revealed. Such ambition confirms the need to know reality by way of enlarging it.

I am one of those who think that, using the millenary allegory, if God rested on the seventh day, it was so humans would be able to keep working on creation or, at least, to try to make sense of it. Scientists, philosophers and artists have done nothing else but wade in the mysteries that surround and make us. It is needless to say that plastic arts extract real virtual reality from the unknown, far from logos or the word, too engulfed by reason. *Gènesi* incites us to respond. To imagine. To think from the iconic and free code of its signs.

Exposició produïda per - Exposición producida por - *Exhibition produced by:*

FUNDACIÓ Vallpalou

Comissari - Comisario - *Curator:* Josep M. Sala-Valldaura

Patronat - Patronato - *Board of Trustees:*

Presidenta - Presidenta - *Chairperson:* Teresa Vall Palou

Vicepresident - Vicepresidente - *Vice Chairman:* Vicenç Altaió

Secretari - Secretario - *Secretary:* Lluís Vazquez

Vocal - Vocal - *Member:* Joan Marí

© de l'edició - de la edición - *of the edition:* Fundació Vall Palou

© dels textos - de los textos - *of the texts:* Josep M. Sala-Valldaura

© de les traduccions - de las traducciones - *of the translations:*

Isabelle Carbonell Venin (FR)

Joe Comparetto (ENG)

Disseny gràfic - Diseño gráfico - *Graphic design:* Elíptic group

Fotografies - Fotografías - *Photographs:* Jordi Tost

Impressió - Impresión - *Printing:* Esenbook, S.L.

Tots els drets reservats:

Fundació Vall Palou

Carrer Roger de Llúria, 2 baixos

E-25005 Lleida. UE

Tel./ Fax: +34 973 254 937

www.fundaciovallpalou.org